

Umějí čeští učitelé přednášet o tuzemských moderních dějinách?

Ozvěny dne- Radiožurnál, 21.11.2012

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka:

Čeští školáci a studenti z hodin dějepisu vědí možná hodně o starém Egyptě a Římu, o středověku nebo národním obrození, mívají se ale orientují v tuzemských moderních dějinách. Mnohdy, zdá se, nemají jasnou představu ani o tom, co se stalo v roce 1989, natož v polistopadové éře. Nakolik odpovídají tyto výtky realitě, o to se zajímal průzkum, který na základních a středních školách podnikla agentura Factum Invenio. Objednal si ho Ústav pro studium totalitních režimů. A jeho skupinu vzdělávání vede Jaroslav Pinkas, dobrý den.

Jaroslav PINKAS, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů:
Dobrý den.

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka:

Pane Pinkasi, o co přesně jste se zajímali v tom zmíněném průzkumu? Kdo se do něj zapojil?

Jaroslav PINKAS, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů:

Ten průzkum byl orientovaný především na učitele, to znamená, že na názory žáků jsme se sice zajímali také, ale zprostředkovaně tak, jak o nich referují učitelé. Zajímali jsme se o to, kolik hodin ročně v průměru učitelé soudobé dějiny učí, jaké metody používají, jaké postoje jsou jim blízké, jaké cíle výuky si definují a jak se vůči výuce soudobých dějin staví například jejich kolegové či vedení školy.

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka:

A jaký obrázek vám z toho vychází, věnují se dostatečně školy, myslím základní i střední, těm dějinám po roce 1945, nebo na ně zbývá málo času?

Jaroslav PINKAS, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů:

Z toho průzkumu celkem zřetelně vyplývá, že školy se věnují výuce po roce 45. Dokonce můžeme říci, že učitelů, kteří věnují se méně než 10 hodin ročně výuce dějin po roce 45 je pouze 13 %. Samozřejmě jde o jakoby deklarace samotných učitelů, proto je třeba to brát trošku s rezervou a jakoby dělit, řekněme, nějakým koeficientem laskavého sebehodnocení.

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka:

Ono možná jde taky o to nejenom kolik času, ale jak se věnují výuce moderních dějin učitelé. Zjišťovali jste něco i v tomto směru, mají tam mezery pedagogové?

Jaroslav PINKAS, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů:

Určitě. Mezery jsou vždycky, samozřejmě rezervy vždy je co napravovat, ale důležité je, že učitelé jsou celkem jaksi progresivní v tom přístupu k soudobým dějinám v tom smyslu, že ta

oblíbená představa o tom, že dějepis je především biflování a memorování dat, tak zcela neodpovídá realitě. Jako prioritu označilo zprostředkování faktu pouze 7 % učitelů, naopak naprostá většina učitelů tvrdí, že je třeba naučit děti především orientovat se v informacích a přivést žáky k tomu, aby byli schopni formulovat svůj názor a obhájit ho v diskusi, což je samozřejmě potěšující.

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka:

Dobře. Jestli se o to snaží, mají k tomu ale dostatek kvalitních materiálů nebo využívají třeba vzpomínek pamětníků, jakým způsobem k tomu přistupují?

Jaroslav PINKAS, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů:

Co se týče materiálů k výuce, tak učitelé méně často používají učebnice, ale častěji používají vlastní metodické materiály, přičemž čerpají z celé řady zdrojů, otevřených zdrojů, které jsou k dispozici. Nejčastěji z materiálů České televize, ale třeba i z internetového portálu Moderní dějiny. A pak využívají často materiály, které poskytují instituce, které se nějakým způsobem vzdělávání věnují, například Památník Tereziína nebo náš ústav.

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka:

A když už jde o Ústav pro studium totalitních režimů, například zprostředkováváte schůzky s pamětníky, setkání žáků, studentů s nimi?

Jaroslav PINKAS, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů:

My se věnujeme především vytváření pomůcek, které pomáhají přímo učitelům, čili jakési sady metodických materiálů, v první řadě audiovizuálních. Vytváříme především multimediální výukové pomůcky, ať už je to DVD Listopad a cesta k němu anebo novější Obrazy (z) kolektivizace či nově připravovaná Česká společnost v letech 69 až 89. Takže to je, řekněme, naše hlavní parketa. Nicméně se samozřejmě zapojujeme i do školních projektů. Tady se věnujeme především využívání rodinné paměti ve výuce.

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka:

Jaká základní doporučení by mohla vyplynout z té vaší sondy, co by se ještě, jak vy už jste sám řekl, mezery jsou vždycky rezervy, které je třeba doplnit, co by se mohlo zlepšit ve školách?

Jaroslav PINKAS, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů:

Tak učitelé si uvědomují, že zdaleka nejefektivnější jsou audiovizuální pomůcky, že právě film a televize, tedy filmová a televizní produkce, jaksi je pro ně nejpodstatnější, protože žáky nejvíce motivuje. A koneckonců jak sami přiznali, což je také jaksi známka určitého realistického přístupu, je to právě film a televize, tedy média, které nejvíce ovlivňují historické povědomí. Školu zařadili jako zdroj historického poznání nebo poznání o minulosti až na třetí místo právě za média a rodinu. Takže samozřejmě rezervy tady jsou, rezervy jsou vždycky, zkvalitnit přípravu pomůcek především v oblasti audiovizuálních médií, tady se samozřejmě nabízí celá řada možností využívání archivu, které má k dispozici Česká televize. Jak průzkum ukázal, tak jsou využívány učiteli. Ale i celé řady dalších archivů, ať už je to

Archiv národního filmového, NFA, tedy Národní filmový archiv, a tak dále a tak podobně.

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka:

Poznamenává Jaroslav Pinkas, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů. Já vám za to děkuji, na shledanou.

Jaroslav PINKAS, vedoucí skupiny vzdělávání v Ústavu pro studium totalitních režimů:
Na shledanou.